

NORA Familienieuws Voorjaar 2021

AGENDA 2021

- **dinsdag 6 april 2021** - [NORA Gebruikersraad](#)
- **maandag 19 april 2021** - [Workshop Vernieuwing APs](#)
- **woensdag 21 april 2021** - [@TIOH sessie](#)
- **woensdag 28 april 2021** - [Expertgroep IAM](#)
- **maandag 10 mei 2021** - [Workshop Vernieuwing APs](#)
- **dinsdag 25 mei 2021** - [Start NORA Gebruikersweek](#)
- **maandag 31 mei 2021** - [Workshop Vernieuwing APs](#)
- **vrijdag 4 juni 2021** - [Finale NORA Gebruikersweek](#)
- **dinsdag 8 juni 2021** - [NORA Gebruikersraad](#)

Activiteiten voorjaar 2021

De MIM-factor: bijeenkomst Geonovum 21 april

Wel eens gehoord van het [MIM \(Metamodel voor informatiemodellen\)](#), maar niet zeker of het je verder kan helpen? Of hoe? Ga op 21 april naar 'de MIM-factor' van Geonovum voor uitleg & voorbeelden van de meerwaarde in de praktijk van Politie & Waterschappen.

Lees meer op [NORA Online](#) of meld je direct aan via forumdesk.com/geonovum.

Meetup Netwerkperspectief van Informatieberaad Zorg 19 april

Ben jij in je eigen sector bezig met netwerkperspectief? Heb je behoefte om je kennis over o.a. API, ontologie, self sovereign identity, common ground en hergebruik van data te verbeteren? Of wil je vooral de laatste stand van zaken in het belangrijke zorgdomein krijgen?

Kijk dan eens naar de Meetup van Informatieberaad Zorg rond netwerkperspectief op maandag 19 april. Zie het [oorspronkelijke nieuwsbericht](#) op informatieberaadzorg.nl voor het hele programma en om je aan te melden.

NORA Gebruikersweek 25 mei – 4 juni

We gaan wat nieuws doen dit jaar: een **NORA Gebruikersweek**.

Onze **vorige Gebruikersdag** was online en qua deelnemersaantallen een groot succes. Maar we misten wel enorm de interactie van de fysieke bijeenkomsten, het samen praten en samen werken aan nieuwe inzichten. Nu we nog wel even thuis zitten, kiezen we voor een nieuwe

vorm: losse, gevarieerde sessies waarin we volop interactie zoeken. De aftrap is op **25 mei** en op **4 juni** sluiten we af met een finale waarin het een en ander uit de losse sessies samenkomt. Het aantal sessies ligt aan jullie inbreng en behoeften.

Thema: Samen!

Theo Peters van de VNG gaf de NORA Familie als cadeautje voor ons 15-jarig bestaan een nieuw basisprincipe: Samen!

Omdat we elkaar als architecten moeten steunen en versterken. Omdat we vaker over de grenzen heen moeten kijken en de handen ineenslaan met andere disciplines, andere organisaties, andere bestuurslagen. Omdat er in samenwerking mooie dingen ontstaan die we anders niet hadden bereikt.

Maar ook omdat het soms best eenzaam is: architect zijn vanuit je eigen huiskamer. En dat vaak in een organisatie waar werken met architectuur nog lang niet vanzelfsprekend is. Laten we elkaar opzoeken, onze zorgen delen en onze successen vieren!

Interactie & online – hoe dan?

We hebben inmiddels ervaring met een variatie aan werkvormen en tools die interactie stimuleren en faciliteren. Zo kun je netwerken en bijpraten door in een MS Teams-sessie break-out-rooms in te richten voor gesprekken in kleine groepjes. Ideeën verzamelen, brainstormen of kennis ophalen werkt goed via Miro, een online whiteboard. Een discussiepanel of interview kan helemaal online of hybride, met de deelnemers op kantoor en het publiek thuis.

Oproep: sluit aan en denk mee

We willen deze gebruikersweek ook echt samen organiseren, waarbij volop ruimte is voor sessies door anderen dan NORA Beheer & Doorontwikkeling. Wil je als individu of organisatie een sessie (mede-) organiseren, meld je dan even bij nora@ictu.nl, dan overleggen we over de mogelijkheden. Voor meer inspiratie & informatie: **Randvoorwaarden sessies NORA Gebruikersweek**.

- Waar ben jij trots op? Heb je wat te vieren samen?
- Waar worstel jij mee, waar je wel wat hulp bij kunt gebruiken?
- Waarover zou je ervaringen uit willen wisselen?
- Welke nieuwe vaardigheden heb je opgedaan door / om vanuit huis te werken?
- Welk idee of welke visie heeft jou geïnspireerd de laatste tijd?
- Met wie zouden we vaker samen moeten werken en hoe kunnen we dat realiseren?
- Welke groep kan wel een meetup gebruiken om kennis te maken of bij te praten?

Heb je een mooi idee, maar weet je niet hoe je het online kunt realiseren? Neem toch even contact op, misschien weten we samen iets te verzinnen.

Uitnodiging eind april

En wil je gewoon lekker meedoen, zorg dan dat je agenda niet al te vol staat in deze periode en je eventueel nog kunt schuiven met je afspraken. Het definitieve programma komt eind april online en vanaf dat moment kun je je ook inschrijven voor sessies met een beperkte capaciteit. Natuurlijk komt er ook een officiële uitnodiging die je breed kunt delen in je eigen netwerk.

Nieuws vanuit de dochters / familieleden

Nieuw in de NORA Familie: DIZRA

We hebben in de NORA Familie al jaren het belang benadrukt van goede architectuurafspraken in de hele zorgsector. Het is dan ook goed nieuws dat een nieuwe referentiearchitectuur in die sector aan het ontstaan is die uitwisseling van gegevens probeert te regelen: de [DIZRA](#) (Duurzaam Informatiestelsel Zorg ReferentieArchitectuur).

De DIZRA is de afgelopen jaren ontwikkeld in opdracht van het Informatieberaad Zorg, binnen de architectuurcommunity Zorg. Inmiddels zijn zowel de principes van de DIZRA als de richtlijnen van de DIZRA vastgesteld. DIZRA wordt gehanteerd als kader door de Architectuurboard Zorg en bij het proces van toelating van het Informatieberaad Zorg. Partijen in de zorg moeten de DIZRA hanteren voor het realiseren van interoperabiliteit. DIZRA wordt nog verder ontwikkeld om de perspectieven en patronen voor een duurzaam informatiestelsel in de zorg toe te voegen.

Contactpersoon voor de DIZRA is René Hietkamp, de architectuur is [gepubliceerd](#) op Github en Gitbook.

Vanuit NORA zijn we in gesprek hoe we elkaar kunnen versterken en hoe we de DIZRA in de NORA Familie gaan introduceren. Daar gaan jullie ongetwijfeld meer over horen. Ondertussen heten we de DIZRA al vast van harte welkom!

CORA verbetert procesmodel

CORA staat voor Woningcorporatie Referentiearchitectuur. Het kernteam werkt stap voor stap aan de uitbreiding van CORA 4.0. Op 12 september kreeg deze sectorarchitectuur weer een flinke impuls: de bedrijfsprocessen hebben nu meer detail omdat de [werkprocessen](#) zijn toegevoegd.

Het CORA-procesmodel heeft daarmee weer het niveau van de vorige CORA-versies, daar was veel vraag naar. Bovendien zit het geheel nu veel logischer in elkaar. Meer informatie over CORA vind je op hun [wiki](#).

IPv6: waarom hebben we dat nog niet allemaal?

Al jaren zijn er zorgen dat we als overheid niet voorbereid zijn op de toekomst van een sterk gegroeid internet: te veel websites zitten nog op IP-versie 4 en kunnen dus niet door iedereen bereikt worden. Het Forum Standaardisatie doet een concrete [oproep](#) om hier iets aan te doen: massaal contact opnemen met je leverancier en eisen dat ze gaan voldoen aan IP-versie 6. Vanuit NORA ondersteunen we deze oproep en vragen we jullie die verder uit te zetten, bijvoorbeeld door een van onze berichten op [LinkedIn](#) of [Twitter](#) verder te verspreiden.

Openbare consultatie SETU en MIM

Het Bureau Forum houdt t/m 6 mei 2021 een [openbare consultatie](#) over twee standaarden: SETU (gegevensuitwisseling in de uitzendbranche) en MIM (Metamodel voor Informatiemodellen). Het Metamodel voor Informatiemodellen wordt al een tijdje binnen de NORA Familie aanbevolen als nuttige tool of 'gezamenlijke taal' om informatiemodellen in te beschrijven.

Nu is ook het advies aan het Forum Standaardisatie om het MIM aan te bevelen voor gebruik in de hele publieke sector. Het doel is om informatiemodellen en de daarop gebaseerde standaarden voor gegevensuitwisseling meer compatibel te maken.

Oproep begripsdefinitie Legacy en Technische Schuld

Geert Jan Klinkhamer (Belastingdienst) vroeg ons een paar maanden geleden of er in de NORA Familie al een definitie was van de begrippen Technical debt en Legacy. Dat bleek niet het geval, dus is Geert-Jan zelf een inventarisatie begonnen: welke (werk-)definities gebruiken mensen nu binnen de diverse overheden en is er behoefte om het als (gedeeld en gedragen) begrip op te nemen in de NORA?

In de [sandbox Technical debt en Legacy](#) is inmiddels al wat informatie verzameld. Gebruiken jullie zelf een van deze termen? Kijk dan even of jullie gebruik afwijkt van wat er al staat en stuur in dat geval even een reactie naar nora@ictu.nl.

Samenwerking beheer architecturen

NORA en [GEMMA](#) hebben een serie overleggen gepland in 2021 om meer samen te werken bij het beheer van de eigen architectuur. Het gaat dan zowel om inhoudelijke zaken (hoe bepalen we bijvoorbeeld wat er op GEMMA staat maar beter naar NORA kan of andersom en hoe regel je dat?) als om proces en techniek (hoe pakken jullie actualisatie aan, en archivering?)

Als je vanuit je eigen beheerrol ook behoefte hebt om eens aan te schuiven of een apart overleg te plannen, kom dan gerust op de lijn naar nora@ictu.nl!

Doorontwikkeling NORA

Aanbod: gratis NORA review op jouw PSA!

Wie wil een NORA review laten uitvoeren op een [Project Start Architectuur \(PSA\)](#)? Ben je betrokken bij een project waar een PSA wordt opgesteld voor een ontwikkeling waar verschillende overheidsorganisaties bij betrokken zijn, dan kan je een gratis NORA ([peer](#))review op je PSA laten uitvoeren. Dat levert je altijd nieuwe inzichten op en is meestal in 2 of 3 weken af te ronden. Zo weet je bovendien zeker dat je de nieuwste kennis en inzichten uit de NORA Familie meegenomen hebt in je programma.

In het [Jaarplan NORA 2021](#) is nog ruimte voor ca 2 of 3 reviews van PSA's. Met name kijken we graag mee bij grote ICT-programma's.

Stuur gewoon een e-mail naar nora@ictu.nl met jouw aanvraag. Stuur ook gerust een e-mail als je zelf mee wilt doen met de review of dat wilt leren.

Elk jaar voert NORA enkele reviews uit op architectuur-documenten van lopende projecten. Zo hebben we in 2020 gekeken naar een oplossing voor Identiteitenbeheer voor het Ctgb i.s.m. de ministeries EZK en LNV, naar een IAM-opzet voor de Nederlandse Spoorwegen en naar GO Berichtenstelsel.

En in 2021 hebben we al een NORA-review uitgevoerd op de architectuurkaders en het PSA-format dat het Ministerie van SZW i.s.m. betrokken partijen aan het opzetten is als handreiking binnen het sociale domein.

Twee succesvol afgeronde stages bij NORA Beheer & Doorontwikkeling

We proberen bij NORA om regelmatig stagiairs een opleidingsplek te bieden en te begeleiden. Dat is altijd een win-win: de stagiair doet interessante ervaring op en wij hebben een frisse blik en een goed paar handen om een inhoudelijk traject op te pakken. In februari 2021 rondde een tweetal stagiairs succesvol hun stageopdracht af bij NORA. Ze presenteerden hun tussenresultaten al op de NORA Gebruikersdag van afgelopen november.

Kernwaarden van Dienstverlening

Athena Wijsman werkte samen met Robert van Wessel aan de Kernwaarden voor Dienstverlening. Haar interesse in architectuur betekende dat ze zich snel in de inhoud kon storten. Maar ze kon ook in de praktijk ervaren hoe het is om met architecten van heel verschillende organisaties samen te werken aan een gemeenschappelijk resultaat. Ze haalde uit deze stage dan ook niet alleen inhoud en contacten, maar ook het vertrouwen dat ze om kan gaan met wijzigende plannen en toch een goed resultaat neer kan zetten. Het eindresultaat van haar opdracht was een [advies over de Kernwaarden van Dienstverlening](#), maar dat zal vast niet het laatste zijn dat we van Athena zien in de NORA Familie ;-)

Thema's verbonden

Joanne Donker had als opdracht om de trekkers van de verschillende thema's binnen NORA beter bij elkaar te betrekken en de raakvlakken en afhankelijkheden tussen de thema's in kaart te brengen. Ze had een mooie basis voor de inhoud door haar interesse in data-analyse en een eerdere studieopdracht waarin NORA aan bod kwam. Maar het 'hoe' werd een experimenteel traject met interactieve sessies in een tool (Miro) die voor alle deelnemers nog nieuw was. Juist die sprong in het diepe waardeert ze na afloop, in combinatie met een begeleider die haar aanmoedigde over drempels heen te stappen. Eindresultaat van haar opdracht is een [advies over de NORA thema's](#).

Oproep: aanbod stage bij NORA

Ken je iemand die een interessante stage zoekt waar (architectuur-) inhoud en het begeleiden van samenwerking samen komen, of ken je een opleiding waarbinnen dat soort stages meerwaarde kunnen hebben? Of hebben jullie misschien intern een stagiair, trainee of beginnend architect voor wie een paar weken of maanden bij NORA meelopen zinnig zou zijn? Neem dan even contact op met nora@ictu.nl. Zo leiden we samen de overheidsarchitecten van de toekomst op.

Vervolgtraject Kernwaarden

In de [NORA Gebruikersraad](#) op 6 april is het voorstel besproken om de Kernwaarden van Dienstverlening te implementeren als kern van de NORA bindende afspraken. De bedoeling is om de bestaande Architectuurprincipes te verbinden met de Kernwaarden en te actualiseren.

Natuurlijk is dat niet alleen een technisch verhaal: wijzigingen van de NORA kunnen alleen worden doorgevoerd als ze voorbereid en gedragen zijn in de community van architecten. Robert van Wessel presenteerde daarom in Gebruikersraad een [planning](#) van het vervolgtraject met volop kans om mee te denken en mee te praten. De workshops uit dit traject herken je in de agenda als [Workshop Vernieuwing AP's](#).

Vervoltraject thema's verbonden & connectie met Generieke Functies

De afhankelijkheden tussen thema's zoals Joanne die in kaart gebracht heeft zullen we binnenkort ook **verwerken** op NORA Online, zodat je van thema naar thema kunt doorklikken; op die manier wordt het gemakkelijker om de samenhang tussen onderwerpen te zien. Om ook meer inhoudelijk te kunnen duiden wat die afhankelijkheden dan inhouden, kijken we bovendien naar een combinatie met de **Generieke Functies** van de **Gemeenschappelijke Overheidsarchitectuur (GO)**. Generieke Functies (in het Engels: capabilities, zoals ook in NL wel gebruikt wordt) zijn de basiszaken die een organisatie moet kunnen om haar taak uit te kunnen oefenen.

Het Project GO komt voort uit de Programmeringsraad Logius en geeft de richting weer waarin de GDI doorontwikkeld moet worden. Op het moment worden GO en de Generieke Functies uitgewerkt op noraonline.nl – als je vragen of suggesties hebt kun je contact opnemen met contactpersoon Tom Peelen (mag ook via nora@ictu.nl).

Natuurlijk zijn we er nog lang niet met het benoemen en ontsluiten van afhankelijkheden: NORA Beheer zal de komende jaren hard werken om het contact tussen (trekkers en werkgroepen van) thema's te leggen, te verbeteren en te ondersteunen. Zoals het spreekwoord zegt: alleen ga je sneller, maar samen kom je verder!

Nieuw thema van start: Artificial Intelligence en Algoritmen

Het gebruik van AI en algoritmen kan voor de overheid veel voordelen hebben, zoals efficiencywinst, objectieve(re) besluiten en voorspellen van gedrag op basis van profielen en smart cities. Op verzoek van de NORA Gebruikersraad is er daarom een nieuw thema AI & Algoritmen gestart.

Door het actief benaderen van deskundigen en geïnteresseerden, zowel in- als extern, krijgt de community rondom dit thema steeds meer vorm en ook het oprichten van een expertgroep is in volle gang. Trekker en contactpersoon is Louise de Jong.

Zij is een ervaren projectleider binnen ICTU en onder andere adviseur in data-gedreven werken. Louise is te bereiken via e-mailadres: louise.dejong@ictu.nl.

Wil je actief betrokken zijn bij dit thema, neem dan even contact met haar op, met een cc naar nora@ictu.nl. Kun je niet wachten en wil je graag direct meekijken, volg dan op noraonline de ontwikkelingen: maak een account aan en zet de pagina **Sandbox:AI-themavorblad** op je volgljst. Zo krijg je een mailtje bij wijzigingen, OOK wanneer we die pagina omvormen tot een definitieve themapagina die klaar is voor publicatie in het hoofdmenu.

Kleine verbeteringen in de wiki

Toegankelijkheidsverklaring

Zoals alle websites moet ook noraonline.nl voldoen aan de nieuwe normen voor Digitale Toegankelijkheid. Onze Toegankelijkheidsverklaring vind je op de pagina [Toegankelijkheid noraonline](#). Een van de gevolgen daarvan is dat we wat strenger gaan zijn in het accepteren van documenten, afbeeldingen en presentaties om op noraonline.nl te plaatsen; waar mogelijk moet de eigenaar deze zelf toegankelijk maken. Wil je weten wat dat ongeveer inhoudt? We hebben wat tips beschreven op [Documenten op noraonline en toegankelijkheid](#).

Data op het Web

De tekst van het thema [Data op het Web](#) is geactualiseerd. Het gaat met name om het bijstellen van ambities en het vervangen van links.

Informatie netwerklaag uitgebreid

De vijfde laag van het NORA [Vijflaagsmodel](#), de [Netwerklaag](#), heeft vanuit Logius wat meer uitwerking gekregen. De komende tijd wordt ook de informatie over [Diginetwerk](#) en [Rijksoverheidsnetwerk \(RON\)](#) verder uitgebreid, waarbij o.a. wordt aangegeven welke eisen zijn gesteld aan veiligheid en betrouwbaarheid.

Nieuwe eigenaren thema Architectuur Internationaal

Het Thema [Architectuur Internationaal](#) is geadopteerd door de ICTU-vakgroep EU. Dat groepje architecten en niet-architecten gaat de bestaande informatie de komende tijd bekijken op actualiteit en nut en hun eigen accenten en prioriteiten toevoegen. Voorlopig zijn vooral een aantal [EU-beleidskaders](#) toegevoegd en is de indeling van het menu gerationaliseerd.

Colofon

Deze nieuwsbrief is verstuurd door NORA Beheer & Doorontwikkeling, nora@ictu.nl / https://www.noraonline.nl/wiki/NORA_Beheer. Wil je geen nieuws meer van ons ontvangen? Dan kun je je op de pagina [Nieuwsbrieven NORA](#) afmelden voor de nieuwsbrief. Op diezelfde pagina kun je ook aangeven in welke onderwerpen je specifiek geïnteresseerd bent, zodat we je, in de toekomst, onderwerp-specifieke nieuwsflashes kunnen sturen.

Heb je nieuws dat je wilt delen in de NORA Familie? Stuur het dan naar nora@ictu.nl. Afhankelijk van de aard van het nieuwsbericht nemen we het mee in de volgende nieuwsbrief of attenderen we er een selecte groep mensen op. Evenementen van derden plaatsen we niet in de agenda van de NORA, maar het is vaak wel mogelijk om er een nieuwsberichtje op de site aan te wijden of onze social media-kanalen te gebruiken om mensen erop te attenderen.